

Preventieakkoord Veenendaal

PREVENTIE IN 2022 EN 2023 – VERSTERKEN WAT WE HEBBEN,
UITBREIDEN WANNEER NODIG

GEMEENTE VEENENDAAL

Inhoudsopgave

1	Voorwoord	2
2	Inleiding	3
3	De keuze van preventiethema's.....	4
3.1	Wat doen we al?.....	4
3.2	Proces tot selectie thema's	5
4	Preventiethema's.....	7
4.1	Lokaal preventienetwerk	7
4.2	Gezonde leefstijl	8
4.2.1	Jongeren en overgewicht	8
4.2.2	Vroegtijdige ondersteuning diverse doelgroepen.....	10
4.3	Middelengebruik jongeren	12
4.4	Gezond- en veilig opgroei-/opvoedklimaat	14
5	Organisatie van de gezamenlijke uitvoering en doorontwikkeling	15
6	Financiering	16
6.1	(co)Financiering	16
6.2	Beheer en verdeling financiën.....	16
6.3	Voorwaarden	16
7	Continuering, monitoring en evaluatie.....	17
8	Partners van het preventieakkoord	18

1 Voorwoord

Voor u ligt het lokale preventieakkoord van Veenendaal.

Het landelijke preventieakkoord is in deze Veense versie vertaald naar de lokale aanpak in onze gemeente. Dit betekent dat het echt een lokaal akkoord is, gemaakt en gesloten door organisaties die actief zijn in Veenendaal. Ook de uitvoering ligt de komende jaren in de handen van de lokale partijen. De gemeente werkt hieraan mee en ondersteunt hierbij.

Dit akkoord is niet zomaar een vertaling van een landelijk akkoord, maar geeft duidelijk aan wat er in Veenendaal al aanwezig is en versterkt kan worden. Dat blijkt meteen uit de thema's. Landelijk staan in het preventieakkoord drie thema's: tegengaan van overgewicht, stimuleren van stoppen met roken en het tegengaan van (problematisch) alcoholgebruik. Deze thema's krijgen deels impliciet en deels expliciet aandacht (jongeren en overgewicht) en zijn geïntegreerd in de thema's: vroegsignalering risicogroepen, middelengebruik jongeren en veilig en gezond opvoed- en opgroeklimaat. Daarbij is er een overkoepelende ambitie om het lokale netwerk vanwege het belang van preventie te versterken en te verbeteren.

In Veenendaal vinden we preventie al jaren een belangrijk thema. Er gebeurt dan ook al veel, beleid is gericht op preventie en we zijn aangesloten bij meerdere landelijke programma's. Dit akkoord brengt dit samen. Ook is er steeds meer oog voor samenhang én samenwerking tussen verschillende domeinen, zoals veiligheid, sport, volksgezondheid en het sociaal domein. Het preventieakkoord kan en zal dit verder versterken

Ik was blij met de opkomst bij de (online) startbijeenkomst van het preventieakkoord op woensdag 23 juni. Hoewel het noodgedwongen een digitale bijeenkomst was, was er veel energie en dit heeft zich duidelijk voortgezet. Dit kreeg een vervolg tijdens de (online) verdiepingssessies op dinsdag 13 juli. En alle energie kwam samen tijdens de bijeenkomst op 6 september waar de 'puntjes op de i' werden gezet. Hiermee ligt er een stevige basis voor de samenwerking en daarmee de steun van lokale partners voor het preventieakkoord Veenendaal. Dit geeft vertrouwen in een goede samenwerking en een gezonde toekomst.

Martijn Beek

Wethouder Volksgezondheid Veenendaal

2 Inleiding

Sinds november 2018 heeft Nederland een Nationaal Preventie Akkoord (NPA) gesloten. Het doel van dit akkoord is de Nederlandse bevolking gezonder maken door het stimuleren van een gezonde leefstijl. Daarbij gaat de aandacht vooral uit naar het verminderen van het aantal mensen dat rookt, verantwoord alcoholgebruik en het verminderen en voorkomen van overgewicht. Het NPA is ondertekend door vertegenwoordigers van de Rijksoverheid, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties.

In navolging daarvan wil de gemeente Veenendaal ook inzetten op deze drie thema's van het NPA. Daarnaast kijken we ook verder dan de drie thema's en bekijken we gezondheid ook vanuit het fysieke en het veiligheidsdomein.

Met het preventieakkoord Veenendaal bundelen we de krachten, zoeken de samenwerking op en zetten er samen de schouders onder om onze ambities te verwezenlijken. We willen ontwikkelingen en initiatieven die al lopen in de gemeente Veenendaal een extra impuls geven en zaken oppakken die eerder wel gesignaleerd zijn, maar waaraan nog geen aandacht gegeven kon worden.

Versterken wat we hebben en uit te breiden in interventies waar nodig

De gemeente Veenendaal heeft al veel aandacht voor preventie. Het is een belangrijk onderdeel in het Gezondheidsbeleid 2018-2021. De deelname aan Gezond in de Stad en het Sportakkoord Veenendaal dat in 2020 is opgesteld, zijn hier goede voorbeelden van. In deze nota's en programma's komen de grootste uitdagingen als het gaat om gezondheid en preventie aan bod. Deze onderwerpen raken ook aan de preventiethema's die in dit akkoord terugkomen, zoals overgewicht en middelengebruik bij jongeren, het belang van een gezonde levensstijl voor alle inwoners en een kansrijke start voor de jongste kinderen. Door te versterken wat we hebben en uit te breiden in interventies waar nodig verwachten we extra kracht en impact te kunnen realiseren.

Het preventieakkoord als basis voor het Gezondheidsbeleid

Dit preventieakkoord wordt als basis gebruikt voor het te ontwikkelen gezondheidsbeleid in 2022. Daarbij sluiten we zo veel mogelijk aan bij de interventies en programma's die worden ingezet. Ook zetten we zo veel mogelijk in op de gekozen doelgroepen. Daarmee maken we mogelijk dat ook na de looptijd van het preventieakkoord de interventies en programma's gecontinueerd kunnen worden.

Het gezondheidsbeleid steken we integraal in. Het gaat hierbij steeds meer over inzet op preventie, waarbij we naast de vanzelfsprekende thema's ook kijken naar preventie vanuit de Omgevingsvisie, waar gezondheid ook een rode draad vormt, en veiligheid.

Preventie naar doelgroep

In dit preventieakkoord richten wij ons op diverse doelgroepen. Bijvoorbeeld doelgroepen naar leeftijd, mensen met een sociaaleconomisch lage status, of uit een bepaalde wijk. Veenendaal kenmerkt zich door een groot aandeel in de geloofsgemeenschap. We hebben speciale aandacht binnen het netwerk voor partijen die zich binnen deze geloofsgemeenschappen bewegen. Verder zijn de thema's en de daaraan verbonden acties zo divers dat wij ons richten op alle doelgroepen onderscheiden naar ziektestadium. Dat betekent dat er ruimte is voor de vier vormen van preventie in dit akkoord; universele preventie, selectieve preventie, geïndiceerde preventie en zorg gerelateerde preventie.

3 De keuze van preventiethema's

3.1 Wat doen we al?

Het startpunt voor de selectie van de preventiethema's betreft het bestaande beleid. Het doel is om aan te sluiten bij bestaande gezondheidsbeleid en deze te versterken. Soms door de huidige interventies te intensiveren en soms door bewezen interventies in de gemeente te realiseren.

Daarvoor zijn de bestaande beleidsdocumenten geanalyseerd. Er zijn al veel activiteiten en projecten in Veenendaal die bijdragen aan het bevorderen van de gezondheid. In onderstaande tabel is een overzicht weergegeven van enkele thema's en projecten in Veenendaal, die op dit moment bijdragen aan het bevorderen van een gezonde leefstijl.

Gezond in de Stad (GIDS)	Middels het stimuleringsprogramma GIDS pakken we op lokaal niveau gezondheidsachterstanden aan. Hiervoor hebben wij divers projecten lopen op het gebied van; leefstijlbevordering, armoede en schulden, deskundigheidsbevordering, laaggeletterdheid en psychische gezondheid.
Kansrijke Start	Kansrijke Start is gericht op kinderen in de eerste 1000 dagen van hun leven met specifieke aandacht voor kinderen die geboren worden in een kwetsbare situatie. Door vroeg signalering en preventieve interventies rondom zwangerschap, geboorte in de eerste levensjaren, maken meer kinderen kans op een goede start. Binnen Veenendaal is er een coalitie kansrijke start.
Gezondheidsbeleid 2018-2021	Het Gezondheidsbeleid van de afgelopen jaren richtte zich met name op; <ul style="list-style-type: none">- Het groeiende aantal mensen met ernstig overgewicht. In navolging van het succes in het JES-gebied gaan we daar de komende vier jaar iets aan doen door ook andere wijken gezonder te maken. Dat doen we met onder meer leefstijl bevorderende activiteiten en faciliteiten.- Ook het aantal ouderen dat eenzaam of zelfs sociaal geïsoleerd is, blijft onder onze aandacht. Datzelfde geldt voor mensen met verward gedrag. Deels heeft dit ermee te maken dat steeds meer mensen zo lang mogelijk thuis blijven wonen. Dat vinden we een goede ontwikkeling, maar voor de gevolgen ervan moeten we wel passende oplossingen vinden. Aandacht voor kwetsbare mensen en hun omgeving is daarom ook in de komende periode een speerpunt.- Daarnaast willen we de medische zorg dicht bij de inwoners brengen door voldoende medische centra met een dekkend zorgaanbod in de wijken te realiseren
Sportakkoord 2020	Het Sportakkoord richt zich vanuit een brede focus op sport en bewegen, op het toegankelijk maken van het (huidige) sport- en beweegaanbod. Er is daarnaast expliciet aandacht voor het kennisdelen en netwerken tussen en met de beweegaanbieders.
Regio Deal FoodValley	Regio Deal Foodvalley is een samenwerking tussen regionale overheden, ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen. De regio heeft de ambitie om in 2030 een topregio te zijn op het gebied van landbouw en voeding. Een regio waar mensen aantoonbaar gezonder zijn, graag wonen, ondernemen en innoveren en waar circulair werken gewoon is. Om de doelen sneller dichterbij te brengen werkt de regio met andere partijen samen in de Regio Deal. Ambitie van de partners in Regio Deal Foodvalley is gezond en duurzaam voedsel voor iedereen. De Regio Deal Foodvalley staat niet op zich. De samenwerkingspartners van de Regio Deal koppelen hun aanpak zoveel mogelijk aan bestaande programma's gericht op urgente maatschappelijke opgaven.

ICT- Campus - Regio Foodvalley	ICT Campus faciliteert regionale samenwerkingen tussen bedrijfsleven, overheid en onderwijs. Deze partijen werken in de regio Foodvalley samen aan innovaties op het gebied van Food, Health en Tech. Zo ontstaat er een voedingsbodem voor innovatie en een snelle groei van de ICT-sector. De ambitie is dat Veenendaal en omgeving in 2025 landelijk het ICT-centrum voor food, Health en Tech vormt.
Welzijn op recept	In Veenendaal starten we een pilot Welzijn op recept. Welzijn op Recept is een interventie gericht op mensen met psychosociale klachten die hiervoor regelmatig naar de eerstelijnsgezondheidszorg gaan. Een verwijzing volgt dan naar de welzijnscoach die samen met hen op zoek gaat naar een geschikte activiteit die positieve ervaringen en sociale contacten oplevert. Het doel van Welzijn op Recept is enerzijds het verhogen van het welbevinden van mensen en anderzijds het verlagen van het zorggebruik.

3.2 Proces tot selectie thema's

In mei 2021 is de ontwikkeling van het preventieakkoord Veenendaal gestart. Er zijn verkennende gesprekken gevoerd met organisaties waar preventie een van de kernactiviteiten is en organisaties die al nauw betrokken zijn bij dit thema (Veens Welzijn, Eerstelijns Samenwerking, Menzis, Bibliotheek/Taalhuis Veenendaal, Sportservice Veenendaal).

Tevens is op de verschillende beleidsterreinen 'binnen' het gemeentehuis geïnventariseerd op welke activiteiten het preventieakkoord een bijdrage kan leveren. Onder andere het team Veiligheid, de medewerkers vanuit de omgevingsvisie en betrokken medewerkers binnen het Sociaal Domein (o.a. onderwijs, cultuur en welzijnswerk).

Deze verkenning leidde tot een eerste groslijst van preventiethema's. Die zijn in de verschillende gesprekken met partners uitgewerkt tot een drietal thema's;

- Gezonde leefstijl
 - o Jongeren en overgewicht
 - o Vroegtijdige ondersteuning diverse doelgroepen
 - o Basisinfrastructuur sport en bewegen
- Middelengebruik
 - o Middelengebruik jongeren
 - o Alcoholgebruik sportkantines
- Veilig en gezond opgroei-/opvoedklimaat
 - o Kansrijke Start

Vervolgens zijn over deze thema's aanvullende verdiepingssessies georganiseerd. Hiervoor hebben we zoveel mogelijk partners uit het maatschappelijk veld op het gebied van preventie en gezondheid uitgenodigd om input te leveren. Als vertrekpunt voor de sessies zijn de bestaande ambities en doelen in de verschillende Veense beleidsnota's genomen. De verdiepingssessies hebben uiteindelijk tot de volgende thema's voor het preventieakkoord Veenendaal geleid;

- 1. Effectief, efficiënt lokale preventienetwerk.**
- 2. Gezonde leefstijl**
 - a. Jongeren en overgewicht
 - b. Vroegtijdige ondersteuning diverse doelgroepen
- 2. Middelengebruik jongeren**
- 3. Veilig en gezond opgroei-/opvoedklimaat**

Voor 'alcoholgebruik sportkantines' was de uiteindelijke conclusie dat de problematiek niet omvangrijk en urgent is en dat er vanuit het reguliere beleid en het Sportakkoord Veenendaal al voldoende aandacht voor is. Ook zijn de sportverenigingen en andere 'uitbaters' van sportkantines voldoende op de hoogte zijn van het beleid en de wet- en regelgeving. Wel is aangegeven dat dit onderwerp continue aandacht blijft vragen.

Toegevoegd is de ambitie om tot een effectief en efficiënt lokaal preventienetwerk te komen. Het belang hiervan kwam, bij alle thema's, als een randvoorwaarde naar voren. Het aanbod in Veenendaal is groot, maar 'wie wat doet' is voor veel professionals niet bekend. Ook is geconstateerd dat er veel behoefte is aan het uitwisselen van kennis en ervaring en dat 'elkaar kennen' ook van belang is.

4 Preventiethema's

Hieronder gaan wij dieper in op de verschillende thema's en geven wij per thema aan wat de situatie is in Veenendaal, wat onze ambitie is, welke doelen we willen behalen, welke acties we daarvoor gaan uitvoeren en welke partners hier een actieve bijdragen aan willen leveren.

In het preventieakkoord zetten wij ons in op 4 verschillende thema's:

1. **Effectief, efficiënt lokale preventienetwerk.**
2. **Gezonde leefstijl**
 - a. Jongeren en overgewicht
 - b. Vroegtijdige ondersteuning diverse doelgroepen
3. **Middelengebruik jongeren**
4. **Veilig en gezond opgroei-/opvoedklimaat**

Het eerste thema vormt een rode draad door alle thema's.

4.1 Lokaal preventienetwerk

Alle betrokken partijen binnen het preventieveld in Veenendaal geven het belang van een samenwerking aan. Vanuit het gezonde belang van de inwoner wordt een succesvolle samenwerking nagestreefd. Binnen het netwerk willen we de brede gezondheid positief 'framen', zodat verschillende partijen, lokaal en bovenlokaal kunnen aanhaken bij het akkoord.

Om succesvol te kunnen zijn op het gebied van preventie is het belangrijk dat er vroegtijdig wordt signaleerd en vervolgens de juiste programma's en activiteiten worden aangeboden, die aansluiten op de wensen en behoeften van de doelgroep. Om de doelgroep(en) te kunnen bereiken, vraagt dat maatwerk van de zorg- en welzijnsaanbieders in Veenendaal. Zorg- en welzijnsaanbieders moeten daarom van elkaar weten welke kennis ze in huis hebben en welke programma's er mogelijk zijn. Niet alleen via (digitale) informatiekanalen, maar ook door elkaar (persoonlijk) te kennen, waardoor een 'warme doorverwijzing' van een cliënt makkelijker is en beter gaat. Ook maakt een warm netwerk het gemakkelijker om de samenwerking met de zorg en het sociale domein te intensiveren. Op dit moment is het voor huisartsen onoverzichtelijk naar welke (betrouwbare) partijen doorverwezen kan worden in het maatschappelijke veld. Een stevig erkend netwerk draagt bij aan overzicht. Hiermee is de kans op de juiste benadering en werkwijze voor de betreffende cliënt ook groter.

Ook is elkaar en elkaars aanbod kennen een essentieel onderdeel als het gaat om het versterken van het bestaande aanbod. Organisaties in Veenendaal geven aan dat er met betrekking tot de thema's in dit akkoord al veel verschillend aanbod is. Alleen zijn veel partijen niet op de hoogte van wat er allemaal mogelijk is. Daarom willen we inzetten op het verbeteren van het netwerk om zo al het aanbod in Veenendaal goed te benutten. Om digitaal verbinding met elkaar te leggen wordt aangehaakt bij bestaande initiatieven zoals sociaal startpunt Veenendaal.

Ambitie

Onze ambitie is dat alle zorg- en welzijnsaanbieders elkaar kennen en weten van elkaar wat ze in huis hebben. Hierdoor zijn ze beter in staat zijn om de juiste informatie vindbaar en toegankelijk te maken voor inwoners en kunnen daardoor passende ondersteuning bieden. Hierdoor vergroten we de kansen voor alle inwoners, maar vooral kwetsbare groepen, op een gezond leven.

Dit willen we met een duurzaam karakter inrichten, ook na de looptijd van dit preventieakkoord. Hierbij is sprake van een netwerkorganisatie met als doelstelling kennis uit te wisselen en te vergroten, acties op elkaar af te stemmen. In het vervolgproces wordt een antwoord gegeven op de vragen hoe dit netwerk zich organiseert en onder welke voorwaarden.

Acties die bijdragen aan deze ambitie:

1. Samenstellen van een initiatiefgroep als ‘kartrekker’ voor de start van het preventienetwerk. Dit netwerk:
 - a. Speelt een rol bij gezondheidspreventie en gezondheidsbeleid;
 - b. Deelt informatie, kennis en ervaringen met elkaar;
 - c. Is op de hoogte van de ontwikkelingen in Veenendaal en speelt daar proactief op in;
 - d. Initieert innovatieve ontwikkelingen.
 - e. Geeft een antwoord op de vraag hoe het netwerk zich organiseert en onder welke voorwaarde zij dat doet.
 - f. Geeft een antwoord op de vraag hoe zij duurzaam (ook na afloop van het akkoord) voortbestaan.
2. Organiseren van netwerkbijeenkomsten Voor of tijdens deze bijeenkomsten is een gezamenlijke visie op de ontwikkeling van het preventiewerk uitgewerkt.

Partners die bijdragen:

- Centrum voor Bewegen
- Praktijk voor je leefstijl
- Lavita Lifestyleclub
- GGD-regio Utrecht
- Eerstelijnsamenwerking
- Veens Welzijn
- Netwerk voor jou
- Coalitie Preventie in regio Foodvalley
- De Merino’s
- Iriszorg
- Sportservice Veenendaal
- Gemeente Veenendaal
- CJG
- Aan de Basis – Montessori Kind centrum

4.2 Gezonde leefstijl

4.2.1 Jongeren en overgewicht

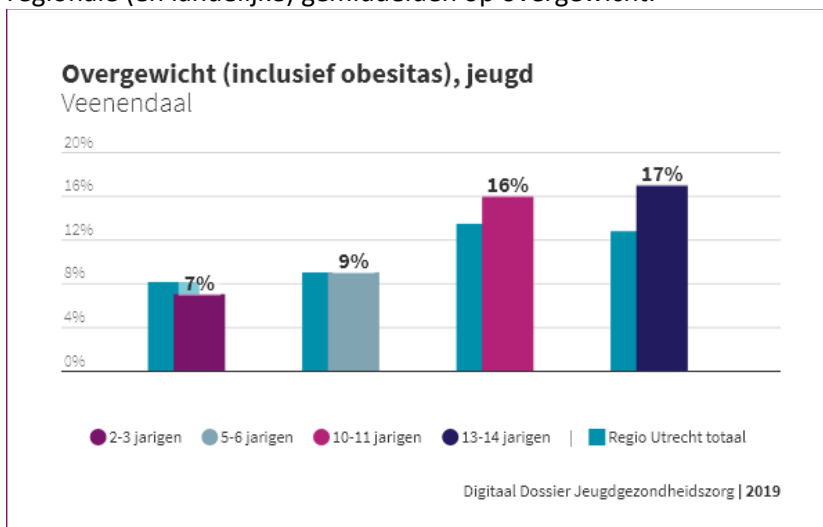
Veenendaal volgt de negatieve, landelijke trend als het gaat om overgewicht bij jongeren. We zien daarbij dat het steeds minder vanzelfsprekend is dat jongeren (blijven) sporten en bewegen. Ook herkennen we het beeld dat een aantal jongeren en hun ouders minder vaak gezond eet en (te) veel suikerhoudende dranken consumeert.

Het toenemende aandeel van overgewicht onder onze jongeren is een trend die we willen keren. Een (on)gezonde leefstijl wordt beïnvloed door talrijke factoren buiten de gezondheidssector zoals, voedingsaanbod, de publieke ruimte, huisvesting, de gezinssituatie, opleidingsniveau, de schoolomgeving of de media.

Om in te zetten op al deze factoren willen we de interventie/ de aanpak van JOGG NL inzetten. We onderzoeken op welk niveau we deze inzet in Veenendaal het beste kunnen uitvoeren.

Via het onderwijs willen we meer inzetten op gezondheidsbevordering. Een methode daarvoor is het inzetten op de gezonde schoolaanpak. Scholen kunnen via Gezonde School landelijk een aanvraag doen voor verschillende subsidies, zoals het Ondersteuningsaanbod Gezonde School en de Stimuleringsregeling Relaties en Seksualiteit. Scholen krijgen dan zelf een budget en daarnaast extra ondersteuning en advies van een Gezonde School adviseur van de GGD. GGDrU attendeert alle scholen op de subsidieregelingen en ondersteunt bij een aanvraag waar nodig. Door hiervoor in het preventieakkoord middelen vrij te maken, trekken we de scholen over de streep om hier meer op in te zetten. Daarnaast zijn in gesprek met de zorgverzekeraar om te kijken hoe we leefstijlinterventies voor jongeren kunnen realiseren binnen de gemeente. Vergelijkbaar met de GLI voor volwassenen.

Voorals we kijken naar de leeftijd 10-11-jarigen en 13-14-jarigen scoort Veenendaal boven het regionale (en landelijke) gemiddelden op overgewicht.

Figuur 1: dashboard - Leefstijl - Veenendaal (buurtmonitor.nl)

Ambitie

Gezond opgroeien draagt bij aan een leven lang gezond leven. Een gezonde jeugd draagt daarnaast bij aan het voorkomen van zorgkosten op de korte en op de lange termijn. Daarom willen we inzetten bij de jeugd om overgewicht te voorkomen en waar mogelijk te verminderen.

Hiervoor willen we de totale omgeving van een jongeren gezonder maken en zetten we in op gezond eten en drinken en voldoende sport- en bewegen.

De ambitie om in te zetten op minder overgewicht bij jongeren past binnen het Beleidskader Sport en Bewegen 2020-2023: Pijler 5: Van jongs af aan vaardig in bewegen. De ambitie past binnen het Gezondheidsbeleid.

Acties die bijdragen aan deze ambitie

1. We zetten een integrale interventie (JOGG) in om het aantal jongeren met een vorm van overgewicht te verminderen.
 - a. We starten per 2022 met de lokale inzet van JOGG. Hiervoor zorgen we voor een projectleider/kwartiermaker.
 - b. Uiterlijk 1 juli 2022 ligt er een concreet plan van aanpak voor de lokale inzet van JOGG.
2. We stimuleren het basis- en voortgezet onderwijs om meer/vaker toe te werken naar een gezonde school vignet.
 - a. Het aantal scholen dat inzet op de Gezonde School stijgt, hiervoor stellen we een stimuleringsbudget beschikbaar voor een aantal scholen per jaar. We stimuleren het onderwijs om in te zetten op de gezonde school.

Partners die bijdragen:

- Sportservice Veenendaal
- Gemeente Veenendaal
- Eerstelijnsamenwerking
- Veens Welzijn
- GGD-regio Utrecht
- Centrum voor Bewegen
- Praktijk voor je leefstijl
- Lavita Lifestyleclub

4.2.2 Vroegtijdige ondersteuning diverse doelgroepen

Veenendaal volgt de landelijke negatieve trend, waarbij we constateren dat steeds meer inwoners te maken hebben overgewicht. Ook zien we dat door in te zetten op vroegtijdige preventie we op de lange termijn kunnen voorkomen dat inwoners kampen met overgewicht en bijbehorende problemen.

Hiervoor willen we meer focussen op doelgroepen waarvan we weten dat zij ondersteuning kunnen gebruiken in het maken van gezonde keuzes. De oorzaken hiervan zijn divers, zoals een achterstand op taal-/ kennisniveau. Een achterstand in het opgroei klimaat of een minder gezonde fysieke leefomgeving waarbij de gezonde keuze niet de makkelijkste keuze is.

Ambitie

Samen met diverse partners in de gemeente willen we zorgen dat nog meer inwoners hulp krijgen bij het realiseren van een gezonde leefstijl. Waarbij ons doel is dat inwoners langer gezond blijven en minder zorg hoeven te ontvangen. Deze ambitie komt ook terug in het gezondheidsbeleid, waarbij wordt ingezet op extra aandacht in kwetsbare wijken en de risicogroepen.

Eenzijds zorgen we dat de aanbieders elkaar beter kennen, waardoor doorverwijzing beter tot stand komt. Hiervoor is thema 4.1 opgezet. Anderzijds zetten we samen met partners uit de gemeente gerichte acties op.

Acties die bijdragen aan deze ambitie

1. Door universele communicatie maken we inwoners meer bewust van een gezonde leefstijl. Hiervoor ontwikkelen we een communicatieplan waarbij de nadruk op het belang van bewegen in het dagelijks leven wordt benoemd. Het gaat daarbij dus niet specifiek om het meer sporten, maar vooral ook om het maken van de gezonde keuze in het dagelijks leven. Daarbij kijken we naar de diverse invalshoeken vanuit de positieve gezondheid. Zoals stressreductie en spanning wegnemen.
2. Onze leefomgeving speelt een belangrijke rol in onze leefstijl. Samen met de Regio Deal FoodValley zetten we in op het werken aan de gezonde leefomgeving. Hiervoor ontwikkelen we op wijkniveau een pilot om samen met inwoners en andere stakeholders te werken aan een gezonde voedselomgeving die de gezonde en duurzame keuze makkelijker maakt.
 - a. Er is voor 1 januari 2022 een wijk gekozen
 - b. In 2022 wordt er een netwerkanalyse van deze wijk uitgevoerd.
 - c. In 2022, wordt samen met het netwerk geïnventariseerd waar de meest kansrijke en haalbare acties liggen voor het creëren van een gezonde en duurzame voedselomgeving in de wijk. Dit resulteert in de ontwikkeling van de pilot.
 - d. In 2022 wordt er met het netwerk besproken op welke manier de pilot het beste uitgevoerd kan worden
 - e. In 2022 wordt een projectteam geformeerd die de pilot verder vormgeeft.
 - f. In 2023 wordt een evaluatie uitgevoerd om het implementatieproces te evalueren en waar nodig bij te sturen.'

In deze pilot kijken we ook of en welke rol diëtisten en huisartsen kunnen spelen in het project.

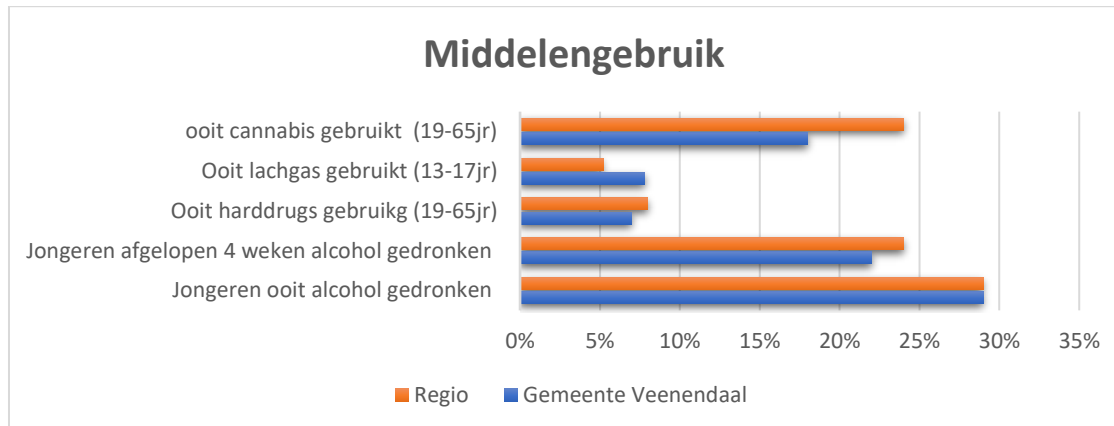
3. We verzorgen voedingsworkshops, om met gezond eten kennis te maken en informatiebijeenkomsten om de bewustwording over een gezonde leefstijl te bevorderen voor jongeren (vanaf 16 jaar).
4. Voor de doelgroep statushouders is een specifieke werkgroep actief om gezondheid te bevorderen.
 - a. Er is een specifiek aanbod op het gebied van gezond eten en drinken voor deze doelgroep.
 - b. Het aantal statushouders dat deelneemt aan regulier sport en beweegaanbod is toegenomen.
 - c. Vanuit het netwerk is het eenvoudiger om statushouders door te verwijzen naar het maatschappelijk voorveld.
5. Vanuit de samenwerkende sport- en beweegaanbieders is er een (nieuw) aanbod om ouderen in beweging te brengen en te houden, waarbij voldoende aandacht voor gezond duurzaam bewegen is opgenomen.
 - a. Er is in kaart gebracht op welke manier ouderen laagdrempelig bereikt kunnen worden. Er is daarbij een afweging gemaakt om wel of niet gebruik te maken van een erkende interventie, zoals bijvoorbeeld een fittest.

Partners die bijdragen:

1. Eerstelijnsamenwerking
2. Gemeente Veenendaal
3. Sportservice Veenendaal
4. Netwerk voor jou
5. Veens Welzijn
6. De Merino's
7. Centrum voor Bewegen
8. Praktijk voor je leefstijl
9. Lavita Lifestyleclub

4.3 Middelengebruik jongeren

We constateren dat het middelengebruik onder jongeren een groter wordend probleem is in Veenendaal. Vanuit de preventie op gezondheidsrisico's en het tegengaan van overlast zetten we in op het beperken van middelengebruik onder jongeren en willen we de normalisering hiervan tegengaan. Onder middelen verstaan we (soft)drugs, alcohol en roken.

Figuur 2: Middelengebruik Veenendaal t.o.v. Regio Utrecht. Bron GGD r Utrecht (2020)

Er is een toename aan signalen vanuit de veiligheidshoek waaruit tevens blijkt dat jongeren vaker in aanraking met politie komen. Ook constateren we dat lachgas in de gemeente Veenendaal vaker voorkomt dan in de regio Utrecht. Daarom wordt er zowel vanuit handhaving als vanuit preventie ingezet op het verminderen van gebruik van lachgas door jongeren.

Daarnaast volgt er per 2022 een nieuw lokaal Preventie en Handhaving Plan Alcohol (PHP). De ambitie van de Gemeente Veenendaal is om op dit thema integraal samen te werken. Dat houdt in dat zowel vanuit Volksgezondheid (en preventie) als vanuit Veiligheid en Handhaving een eenduidig PHP wordt vormgegeven.

Ambitie

We zetten in op het beperken van middelengebruik en normalisering hiervan willen we tegengaan. Daarbij gaat het zowel om (soft)drugs, als om alcoholgebruik onder jongeren en het toewerken aan de Rookvrije Generatie in 2040.

Op het (voortgezet) onderwijs is de doelstelling tegengaan van middelengebruik onderdeel geworden van het beleid en uitvoering. Ondersteuning om hiertoe te komen bieden we integraal aan. Het gaat daarbij om de samenwerking tussen preventie en handhaving.

In het Veiligheidsbeleid van de gemeente wordt volop ingezet op het tegengaan van drugsgebruik. (Zie beleid Veiligheid). Daarbij wordt vanaf schooljaar 2021-2022 geïntensiveerd op de inzet op het Voortgezet onderwijs. Vanuit het preventie akkoord wordt een integrale samenwerking opgezet tussen domein Veiligheid en Gezondheid.

Vanuit het gezondheidsbeleid en sportbeleid is de NIX18 campagne lokaal opgezet. We haken hierbij aan bij de doelen uit de FrisValley Light en kijken waar we mogelijk moeten intensiveren of uitbreiden. We zetten in op de gezonde sportkantines, de rookvrije (sport) accommodatie en de rookvrije generatie.

Diverse organisaties zoals Netwerk voor Jou, Veens Welzijn en Iriszorg hebben nauwe banden met het onderwijs en zijn bereid scholen te ondersteunen bij het organiseren van interventies rondom dit thema. Social media is een middel waarmee we de doelgroep jongeren willen bereiken.

Verder hebben we ook gesproken over het IJslandse model. Dit is een methode die we in de toekomst verder willen verkennen.

Acties die bijdragen aan deze ambitie

1. Er is een integraal beleid ontwikkeld in Veenendaal in samenwerking met de scholen om middelengebruik tegen te gaan. Hierbij wordt rekening gehouden met de pluriformiteit van de scholen. Daarbij is intersectorale samenwerking nodig tussen de partijen uit preventie en van handhaving. Jongerenwerk kan hier een belangrijke rol in vervullen. Verder is het ondersteuningsaanbod voor het onderwijs is inzichtelijk gemaakt.
2. In 2023 heeft elke school (VO en PO) de mogelijkheid gehad zich aan te sluiten bij het integrale beleid.
3. Er is jaarlijks een ouderavond op het thema middelengebruik (waarbij er met name aandacht is voor het gebruik van lachgas en normalisering van drugs gebruik).
4. Medio 2022 is er een plan ontwikkeld om alle openbare accommodaties rookvrij te verklaren. Er is vanuit het preventieakkoord een concreet ondersteuningsaanbod vormgegeven.
5. Er is, in samenwerking met de partners uit het sportakkoord, een concreet ondersteuningsaanbod opgesteld voor sportaccommodaties bij de handhaving van NIX<18. In het kader van preventie bevorderen we dit ondersteuningsaanbod. Hierbij wordt vooral ingezet op het continueren van de huidige inzet en kijken we hoe we bij de sportclubs in het algemeen meer bewustwording kunnen creëren. Dit heeft dus ook invloed op jongeren ouder dan 18 jaar.

Partners die bijdragen:

- Gemeente Veenendaal
- GGD-regio Utrecht
- Veens Welzijn
- Netwerk voor jou
- Eerstelijnsamenwerking
- Iriszorg
- De Merino's
- Iriszorg

4.4 Gezond- en veilig opgroei-/opvoedklimaat

In Veenendaal ligt het percentage kwetsbare groepen op enkele vlakken hoger dan in de rest van Nederland. Zo zijn er gemiddeld gezien meer tienermoeders. (Bron: waarstaatjegemeente.nl). Ook zijn er regionaal gezien relatief veel kinderen die opgroeien in een huishouden met langdurig laaginkomen. (Bron: GGDRU). Dit kan bij ouders voor veel stress zorgen. Opgroeien in armoede kan leiden tot stressvolle situaties die negatieve invloed hebben op het opgroei-klimaat van het kind. Op dit moment blijkt dat uit panelonderzoek van de GGD Utrecht dat 31% van de inwoners in Veenendaal stress ervaart door opvoeding en gezin, dit is ten opzichte van 24% in regio Utrecht een relatief hoog percentage (bron: panelonderzoek stress en energie, GGDRU 2021). Daarnaast volgt Veenendaal de landelijke negatieve trend waarin het aantal vechtscheidingen toeneemt. Bovenstaande factoren kunnen allemaal van invloed zijn op een negatief opgroei-klimaat voor kinderen. We willen inzetten op het weerbaarder maken van (toekomstige) ouders. Wij vinden het belangrijk om hier preventief op in te zetten. Binnen verschillende organisaties in Veenendaal, zoals het CJG en Veens Welzijn, zijn dit al belangrijke speerpunten.

Ambitie

Onze ambitie is dat ieder kind dat in Veenendaal opgroeit, een kansrijke en gezonde opvoeding geniet. Dit door passende hulp te bieden aan (toekomstige) ouders, afhankelijk van de problematiek en de weerbaarheid van deze (toekomstige) ouders.

Acties die bijdragen aan de ambitie

1. Omdat een gezond en veilig opgroei klimaat voor diverse partners binnen de gemeente al een belangrijk onderwerp is waarop ingezet wordt heeft dit thema een nauwe verbinding met het eerste thema: een lokaal preventienetwerk. Vooral op dit onderwerp wordt aangegeven de initiatieven die er al zijn meer bekendheid te geven en te versterken.
2. Vanuit het landelijke programma Kansrijke start is een menukaart ontwikkeld van alle interventies die van belang kunnen zijn in de eerste 1000 dagen van een kind. Zowel vanuit medisch perspectief als uit het sociale domein. Hierin staan verschillende interventies genoemd die bijdragen aan het voorbereiden van ouders op toekomstig ouderschap. Het doel is om middels het preventieakkoord een van deze interventies binnen Veenendaal te realiseren. Op dit moment leeft vooral de wens om de interventie **stevig ouderschap** te realiseren. Deze interventie zorgt ervoor dat de weerbaarheid van kwetsbare ouders wordt vergroot. Dit zorgt ervoor dat kinderen minder stressvol opgroeien.

De uitvoering van deze interventie wordt in samenhang gezien met de huidige interventies die partners zoals het CJG al aanbieden. Het Centrum voor Jeugd en Gezin wil bijdragen aan het normaliseren. Dat houdt in dat een hulpvraag niet direct hoeft te leiden tot een indicatie, met, maar dat samen met de hulpverlener wordt gekeken wat er binnen de preventie al mogelijk is. Daarnaast wil het CJG een goede brugfunctie vervullen tussen preventie en het onderwijs.

Partners die bijdragen:

- GGD-regio Utrecht
- Gemeente Veenendaal
- CJG
- Eerstelijnsamenwerking
- Veens Welzijn

5 Organisatie van de gezamenlijke uitvoering en doorontwikkeling

Het preventieakkoord, dat we met elkaar gesloten hebben, is de uitkomst van een interactief proces met meerdere belanghebbenden. Tijdens het proces is er draagvlak en eigenaarschap ontstaan en energie om er samen de schouders onder te zetten. In de uitvoering bewijzen we dat we daadwerkelijk werk maken van preventie. We gaan aan de slag om de kansen op een goede gezondheid voor alle inwoners te verbeteren.

Hoe nu verder

Voor de korte termijn krijgt het verder uitbouwen van bestaande initiatieven aandacht, het starten van nieuwe activiteiten, projecten en programma's en het verder vormgeven van de samenwerking tussen de verschillende organisaties. Ook hebben we oog voor de lange termijn. Het preventieakkoord loopt tot en met 2023, maar voor succesvolle preventie is een lange adem nodig. Dus denken we ook tijdig na over de borging van het preventieakkoord vanaf 2023.

Kernteam

Daarvoor is een zekere mate van regie nodig. Mensen die vanuit een helicopterview de ontwikkelingen en de uitvoering van de activiteiten volgen en tijdig signaleren dat aanpassing overwogen moet worden. Ook zijn zij klankbord en aanspreekpunt voor de bestaande partners en (potentiële) nieuwe partners van het preventieakkoord die met nieuwe ideeën komen of signaleren dat aanpassing gewenst is. Dat vraagt een evenwichtig samengesteld team.

Het kernteam vervult een aanjaag en coördinatiefunctie. De eerste stap is dat zij gezamenlijk een plan van aanpak, inclusief tijdlijn ontwikkelen om de acties die tot nu toe geformuleerd zijn van papier te krijgen. Vervolgens zien zij toe of de voorstellen voldoen aan de gestelde voorwaarden (zie paragraaf 6.3).

6 Financiering

6.1 (co)Financiering

We ontvangen in 2022 en 2023 een uitvoeringsbudget van €40.000,-. Dit zien we als stimulans voor alle goede ideeën en plannen die ontstaan zijn en nog gemaakt worden. We realiseren ons ook dat er meer nodig is en daarom willen we het uitvoeringsbudget met name als cofinanciering inzetten. We zoeken dus nadrukkelijk naar aanvullende financieringsbronnen en aansluiting bij bestaande middelen van de partners. We gaan met partners in gesprek over de financiering van activiteiten en dit maakt onderdeel uit van het proces om in de maanden oktober tot met december 2021 tot een uitvoeringsplan te komen.

Daarnaast ontvangt de gemeente ook een eenmalige extra stimulans (ad. €90.000,-) voor de inzet op leefstijl bevordering. De gelden uit deze middelen zetten we in binnen dit akkoord, aangezien de initiatieven goed aansluiten bij de voorwaarden voor de stimulans. Daarnaast kunnen we met deze extra middelen diverse interventies gelijktijdig laten starten.

Het totale bestedingsbudget voor preventieactiviteiten komt dan neer op een bedrag van €170.000 voor 2 jaar.

6.2 Beheer en verdeling financiën

Er moet nog een keuze gemaakt worden waar het beheer van het uitvoeringsbudget ondergebracht wordt. Vergelijkbaar met het uitvoeringsbudget van het Sportakkoord Veenendaal, kan dit een externe organisatie zijn. Ook een verdeling van het uitvoeringsbudget over de verschillende thema's is denkbaar. Hier kan vervolgens op basis van concrete plannen door uitvoerende partners een beroep op worden gedaan. In de periode tot 1 januari 2022 wordt hier samen met de kernpartners een besluit over genomen.

6.3 Voorwaarden

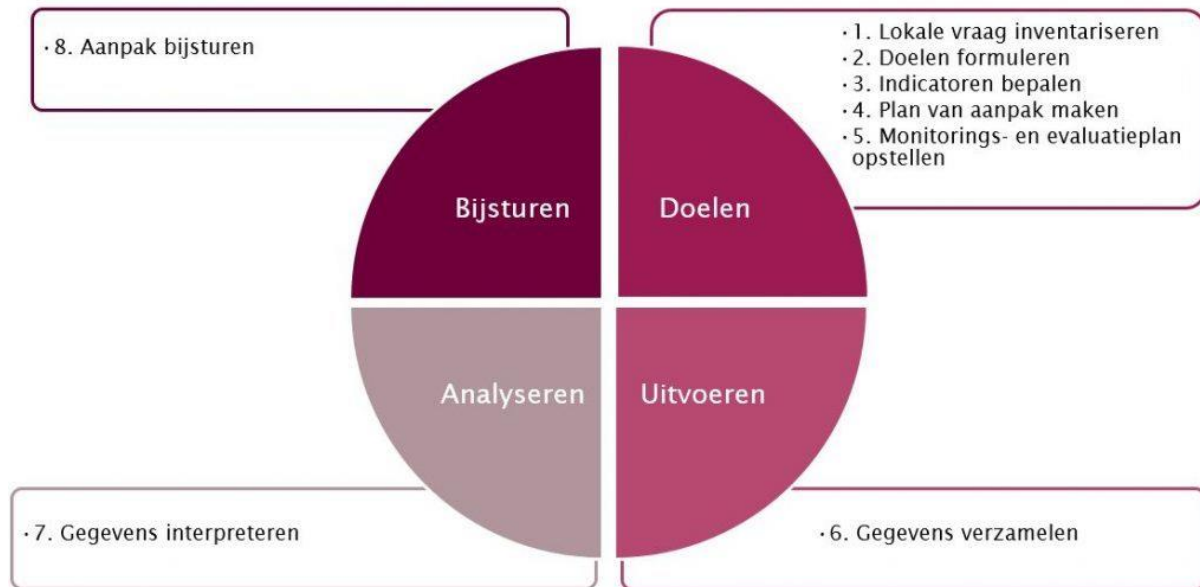
Activiteiten moeten aan een aantal regels voldoen om geld te kunnen ontvangen uit het uitvoeringsbudget. De regels bepalen we de komende tijd en moeten in ieder geval laagdrempelig zijn. Een aantal voorwaarden benoemen we alvast:

- De activiteit moet passen binnen de ambities, zoals gesteld in hoofdstuk 4;
- De activiteit moet een samenwerking tussen minimaal 2 partijen zijn;
- Er is zicht op de behoefte aan de activiteit;
- Er is inzicht in de duurzaamheid van de activiteit (borging);
- De partijen leveren zelf ook een bijdrage in geld of inzet van uren, aan de uitvoering van activiteiten.

7 Continuering, monitoring en evaluatie

Door monitoring en evaluatie (M&E) willen we inzicht houden in voortgang van de activiteiten, wat de activiteiten opleveren en waar we succesvol en minder succesvol zijn. Ook is M&E van belang om inzicht te krijgen in succes- en faalfactoren van de samenwerking, zowel op strategisch niveau (kerngroep, afstemming aanpalende beleidsterreinen) als in de uitvoering. Die inzichten delen we met alle partners en helpen ons het preventieakkoord verder te verbreden en/of te verdiepen en aan te passen daar waar de ontwikkelingen daar aanleiding toe geven.

De M&E-activiteiten baseren we op het stappenplan) voor monitoring en evaluatie van het Mulier Instituut (september 2019).

Figuur 3

M&E is een cyclisch proces. We gaan voor de looptijd van het preventieakkoord uit van twee cycli van een jaar (2022, 2023). Voor de M&E van activiteiten bepalen we vooraf, in overleg met de initiatiefnemers, hoe de M&E wordt vormgegeven en met welke intensiteit, ten minste halfjaarlijks verantwoord worden we binnen de kerngroep.

We doen proces- en effectevaluaties. Bij procesevaluaties kijken we naar de wijze waarop de activiteiten zijn uitgevoerd en beoordelen we of de uitvoering een positieve of negatieve uitwerking heeft op de activiteiten, prestaties en effecten. Dan gaat het onder andere om evaluatie van deelnemerservaringen, de tevredenheid van samenwerkingspartners en het functioneren van project- of themagroepen.

Bij de effectevaluaties richten we ons op de effecten van de activiteiten op de doelgroepen of de geformuleerde doelen. We kijken dan naar de verschillen tussen de situatie vooraf en achteraf. Onderdeel van het uitvoeringsplan is een monitoring- en evaluatieagenda op. Tijdens de uitvoering verzamelen we gegevens, analyseren de gegevens en passen eventueel de activiteiten aan. De M&E-activiteiten kunnen dus aanleiding zijn om op korte termijn aanpassingen te doen of om plannen voor het daaropvolgende jaar aan te passen.

8 Partners van het preventieakkoord

Deze organisaties, netwerken, individuele professionals ondersteunen het preventieakkoord Veenendaal en hebben de intentie om een bijdrage te leveren aan het realiseren van de ambities.

Organisaties en netwerken

- Centrum voor Bewegen
- Praktijk voor je leefstijl
- Lavita Lifestyleclub
- GGD-regio Utrecht
- Eerstelijnsamenwerking
- Veens Welzijn
- Netwerk voor jou
- Coalitie Preventie in regio Foodvalley
- De Merino's
- Iriszorg
- Sportservice Veenendaal
- Gemeente Veenendaal
- CJG
- Aan de Basis – Montessori Kind centrum
- Menzis

Dit overzicht met partners van het preventieakkoord Veenendaal is een momentopname. Het is altijd mogelijk voor organisaties om tijdens de looptijd van het preventieakkoord ook partner te worden, als men de ambities ondersteunt en concreet een bijdrage aan de uitvoering van het preventieakkoord wil leveren.

Extra aandacht voor de private partners binnen gezondheid, zoals supermarkten, de horeca en andere lokale dienstverleners.

Gedurende het ontwikkelen van dit preventieakkoord is onderzocht op welke manier de private partijen binnen het gezondheidsdomein kunnen aanhaken.

Hierbij valt te denken aan de samenwerking met supermarkten als het gaat om bevorderen van gezonde voeding, denk aan de samenwerking met de horeca als het gaat om tegengaan van middelengebruik onder jongeren en denk aan de samenwerking met (ICT)dienstverlening als het gaat om de toepassing van moderne communicatiematerialen. Hiervoor gaan we in gesprek met de supermarkten, de ICT campus en andere aanbieders om te komen tot een concrete invulling.

Er is gekozen om allereerst de beleidsrichtingen in dit akkoord op te nemen. Dit vanuit een breed kader van actieve partners uit de preventie 'wereld'. Vervolgens is het aan de uitvoerders binnen de activiteiten om waar mogelijk private partijen bij de uitvoering te betrekken. Op die manier kan tevens gewerkt worden aan cofinanciering en langdurige bestendinging.

De samenwerking met het onderwijs

De samenwerking met het onderwijs vraagt extra aandacht van de diverse betrokken partijen. Het preventieakkoord is opgesteld in een tijdsspanne van mei tot september. In deze periode is er contact met onderwijsinstellingen geweest over hun rol en zijn ze uitgenodigd voor de bijeenkomsten. Echter vanwege de werkdruk in de laatste periode van het schooljaar, gepaard met allerlei corona-beperkingen en de aansluitende zomervakantie was het praktisch niet mogelijk om het hele onderwijsveld al aan te laten haken.

Desalniettemin is het belang van de betrokkenheid van het onderwijs wel benoemd in dit akkoord. De concrete invulling wordt nader bepaald. Er wordt in het schooljaar 2021-2022 intensief ingezet op de (structurele) samenwerking tussen het preventie veld en het onderwijs. De GGD-regio Utrecht en de gemeente Veenendaal zorgen samen voor meer aandacht voor het preventieakkoord binnen de scholen.

